

Porin seutukunta

KUNTIEN
PÄÄTÖKSENTEON
YRITYSVAIKUTUSTEN
ARVIOINTI

KÄSIKIRJA

Sisällysluettelo

Yritysvaikutusten arviointi peilaa kunnan päätöksentekoa	3
JOHDANTO.....	4
TAUSTA	5
Toimijoiden roolit	5
Päätösten jaottelu	6
Yritysvaikutusten arviointi strategioita, linjauksia ja ohjelmia laadittaessa.....	6
Lautakuntatason päätökset	7
Rutiinipäätökset	7
LAUTAKUNTATASON PÄÄTÖKSENTEKO JA ARVIOINNIN SUORITTAMINEN	8
Lomakkeet	8
Yritysvaikutusten tunnistamislomake	8
Yritysvaikutusten arviointilomake	9
Yritysvaikutusten tunnistaminen	10
Päätökset, joista suoritetaan yritysvaikutusten arviointi	10
Arviointi strategissa asioissa	10
Päätökset, joista ei suoriteta yritysvaikutusten arviointia	10
Arvioinnin laajuus	10
Arvioinnin toteuttaminen	10
Tunnistamislomakkeessa käytetyt termit	10
Lautakuntatason päätökset	10
Yritysten toimintaedellytykset	10
Alueen elinkeinorakenne	10
Kunnan aiempi linja	11
Hankintalinjaukset	11
Palvelutuotannon ulkoistamisperusteet	11
Logistiikka	11
ESIMERKIT	11
Arvioitavia tapauksia	11
Case-esimerkki yritysvaikutusten arvioinnin suorittamisesta	12
Esimerkkiarviointi	13
Yritysvaikutusten arvioinnin eteneminen käytännössä	15
Yritysvaikutusten arvioinnin prosessi	16

Yritysvaikutusten arviointi peilaa kunnan päätöksentekoa

”Satakunnan Yrittäjien tavoitteena on saada yritysvaikutusten arviointi osaksi jokapäiväistä päätöksentekoa kaikkiin satakuntalaisiin kuntiin.”

Toimitusjohtaja Markku Kivinen, Satakunnan Yrittäjät ry.

”Tavoitteena on saada arviointimenettely osaksi kunnallisen päätöksenteon arkipäivää lisäämättä byrokratiaa.”

*Kaupunginjohtaja Arto Saarinen, Ulvila.
Ulvilan kaupunki päätti ottaa yritysvaikutusten arviointimenettelyn käyttöön vuoden 2012 alusta.*

”Jo itse toimintamallin laatiminen oli osoitus seudullamme vallitsevasta hyvästä yhteishengestä ja tahtotilasta tehdä työtä seutumme tulevaisuuden hyväksi.”

Palvelujohtaja Jari-Pekka Niemi, Prizztech Oy.

Yritystoiminnan kehittyminen ja menestyminen vaikuttavat myös kuntien menestykseen, koska yritykset tuottavat huomattavan osan kuntien verotuloista. Suurella osalla kuntien päätöksistä on vaikutuksia yrityksiin ja niiden toimintaedellytyksiin. Päätösten systemaattisella etukäteisarvioinnilla kunta voi edesauttaa yritysten menestymismahdollisuuksia kunnan alueella.

Porin Seudun Kehittämiskeskuksen (sulautui 1.4.2012 osaksi Prizztech Oy:tä) roolina on edistää kuntien ja yrittäjien välistä yhteistyötä ja vuoropuhelua. Laadittu toimintamalli tehtiin osana Porin seudun koheesio- ja kilpailukykyohjelmaa (KOKO), osana sen Kumppanuus-teemaa.

Toimintamallin rakentamisessa tehtiin laajaa yhteistyötä kuntien viranhaltijoiden, luottamushenkilöiden, yrittäjien ja yrittäjyhdistysten kanssa. Etukäteisarvioinnilla voidaan varmistaa tehtävien päätösten tukevan kunnan strategiatason tavoitteita. Mallin avulla voidaan myös kehittää päätöksentekoa läpinäkyvämmäksi, johdonmukaisemmaksi ja tasapuolisemmaksi.

Yritysvaikutusten arviointimenettelyn perusajatuksena on arvioida kunnallisten päätösten vaikutuksia yritystoimintaan etukäteen, jo ennen päätöksentekoa. Yritysvaikutusten arvioinnin tekee asian esittelijä ko. lautakunnassa käyttäen hyväksi laadittua arviointilomaketta.

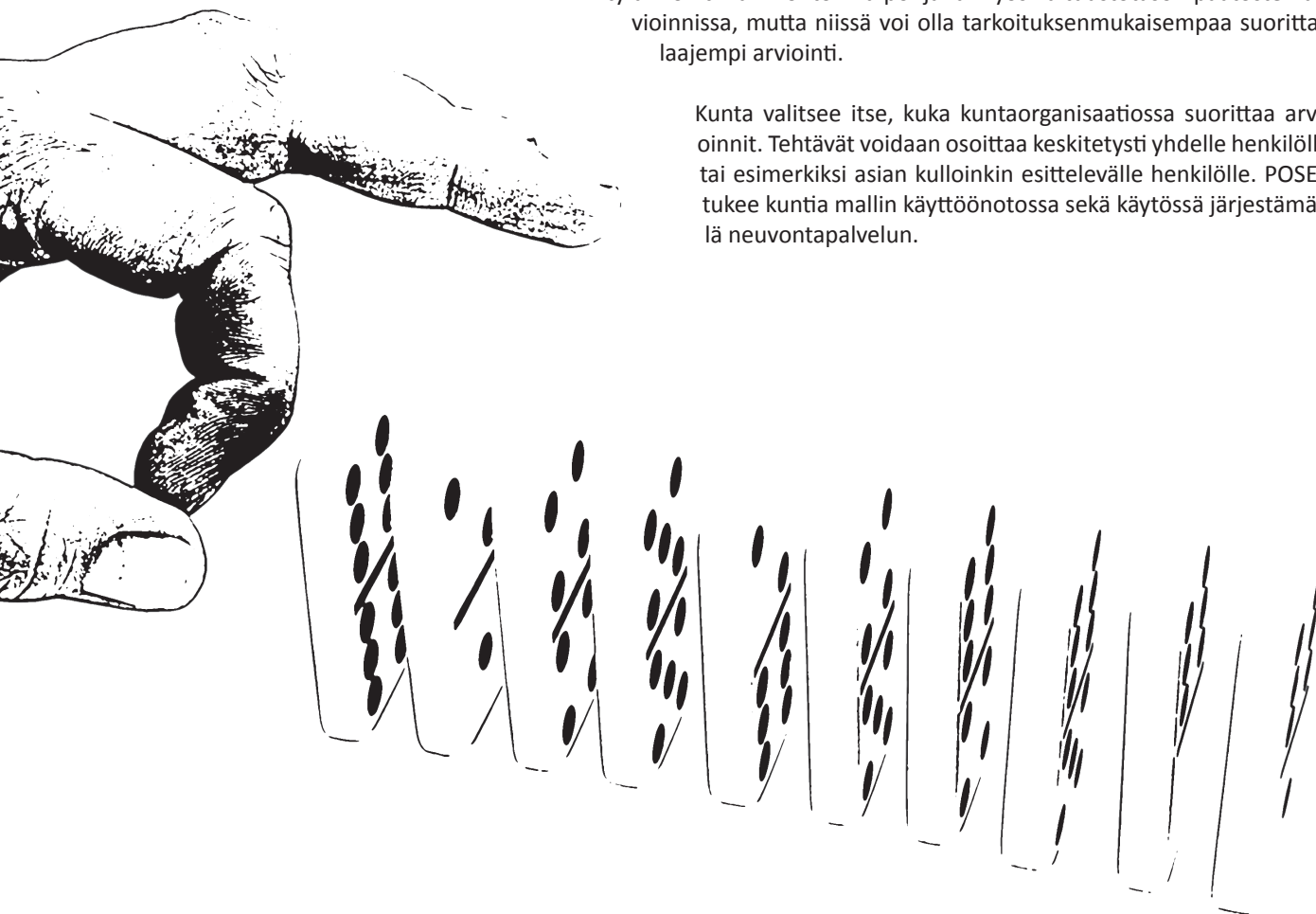
Malli ei ole vielä kuitenkaan valmis työväline, vaan se voi vakiintua käytännöksi vasta kun se on otettu käyttöön ja sitä on kehitetty omaan kuntaan sopivaksi, osaksi jokapäiväistä toimintaa. Siksi toivomme, että mallia testataan ja hyödynnetään ja parannetaan tarpeen mukaan.

JOHDANTO

Tämä käsikirja tukee yritysvaikutusten tunnistamis- ja arviointilomakkeiden käyttöä. Käsikirjassa kuvataan yritysvaikutusten arvioinnin taustaa sekä itse arvioinnin suorittamista. Yritysvaikutusten arvioinnin tulee olla kiinteä osa kunnan strategiaa ja tukea sen toteutumista yksittäisissä asioissa. Näistä käsikirjassa käytetään termiä lautakuntatason päätökset. Arviointilomake on tarkoitettu päätösten ja hankkeiden arviointiin sekä auttamaan yritysvaikutusten tunnistamisessa ja konkretisoinnissa. Niiden pohjalta laaditaan lyhyt sanallinen arvio esittelytekstiin liitettäväksi. Käsikirjassa annetaan lisäksi lyhyt ohjeistus strategioihin, linjauksiin ja ohjelmiin liittyvään yritysvaikutusten arviointiin. Niistä käytetään termiä valtuustotason päätökset.

Käsikirjan pääpaino on lautakuntatason päätöksissä johtuen niiden suuresta määrästä sekä roolista kunnan strategian toteuttajana. Käsikirjassa esitelty arviointimalli voi toimia pohjana myös valtuustotason päätösten arvioinnissa, mutta niissä voi olla tarkoituksenmukaisempaa suorittaa laajempi arviointi.

Kunta valitsee itse, kuka kuntaorganisaatiossa suorittaa arvioinnit. Tehtävät voidaan osoittaa keskitetysti yhdelle henkilölle tai esimerkiksi asian kulloinkin esittelevälle henkilölle. POSEK tukee kuntia mallin käyttöönotossa sekä käytössä järjestämällä neuvontapalvelun.

Viranhaltijoilla on merkittävä rooli kunnan päätöksenteossa heidän vastatessa asioiden valmistelusta sekä päätösehdotusten taustojen selvittämisestä luottamushenkilöille. Tämä käsikirja tarjoaa työkaluja kunnassa tehtävien päätösten yritysvaikutusten tunnistamiseksi ja arvioimiseksi. Ensisijaisesti käsikirja onkin suunnattu asioita esitteleville viranhaltijoille.

Mahdollisimman suuren hyödyn saamiseksi on suositeltavaa, että yritysvaikutusten arvioinnin käyttöönottava kunta järjestää myös seurantajärjestelmän. Suunnitelman mukainen, kontrolloitu seuranta voidaan järjestää esimerkiksi elinkeinotiimin tai muun vastaavan elimen, kuten kuntaklubin tai elinkeinotoimikunnan kautta.

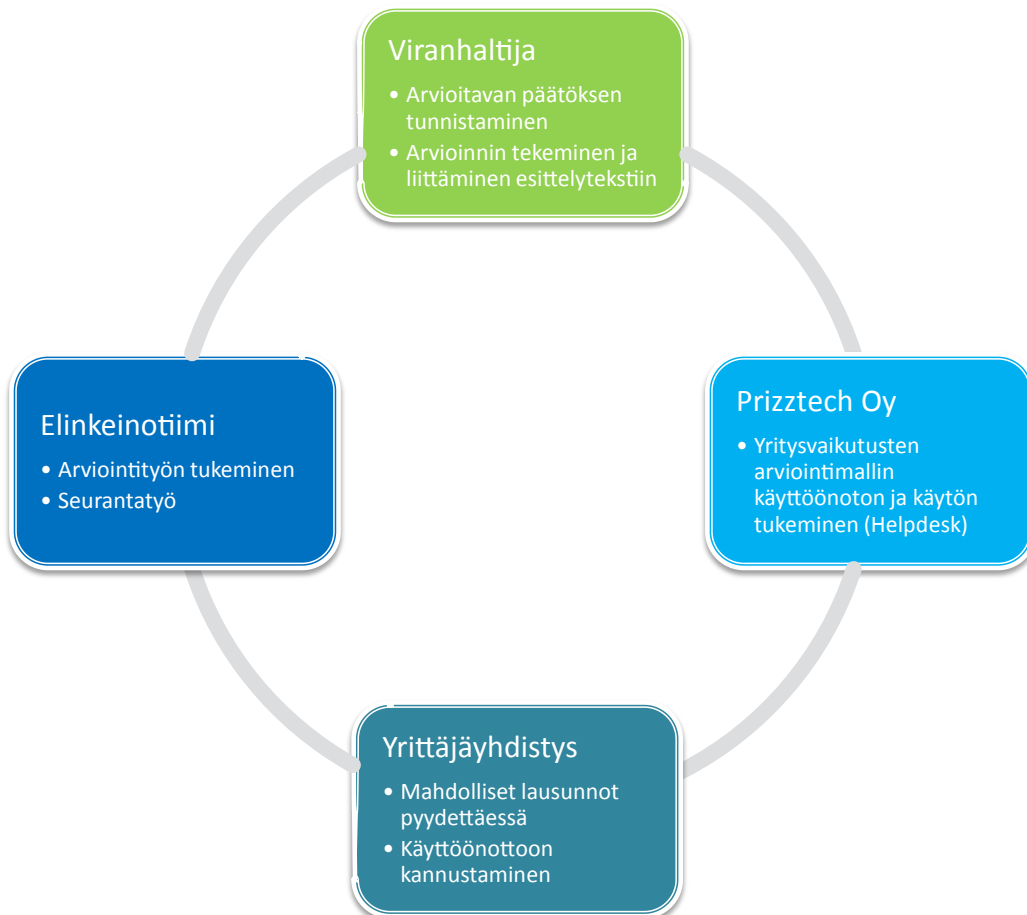
Yritystoiminnan kehittyminen ja menestyminen vaikuttavat myös kuntien menestykseen, koska yritykset tuottavat huomattavan osan kuntien verotuloista. Suurella osalla kuntien päätöksistä on vaikutuksia yrityksiin ja niiden toimintaedellytyksiin. Päätösten systemaattisella etukäteisarvioinnilla kunta voi saavuttaa kilpailuetua yritysten sijoittautumisesta kilpailtaessa. Lisäksi etukäteisarvioinnilla voidaan varmistaa, että tehtävät päätökset tukevat kunnan strategiatason tavoitteita sekä kehittävät päätöksentekoa läpinäkyvämmäksi, johdonmukaisemmaksi ja tasapuolisemmaksi. (Suomen Yrittäjät)

Tarkoituksena on saada yritysvaikutusten arviointi osaksi kunnallisen päätöksenteon arkipäivää lisäämättä byrokratiaa. Yritysvaikutusten arviointi voi parhaimmillaan aidosti tukea paikallista päätöksentekoprosessia.

Toimijoiden roolit

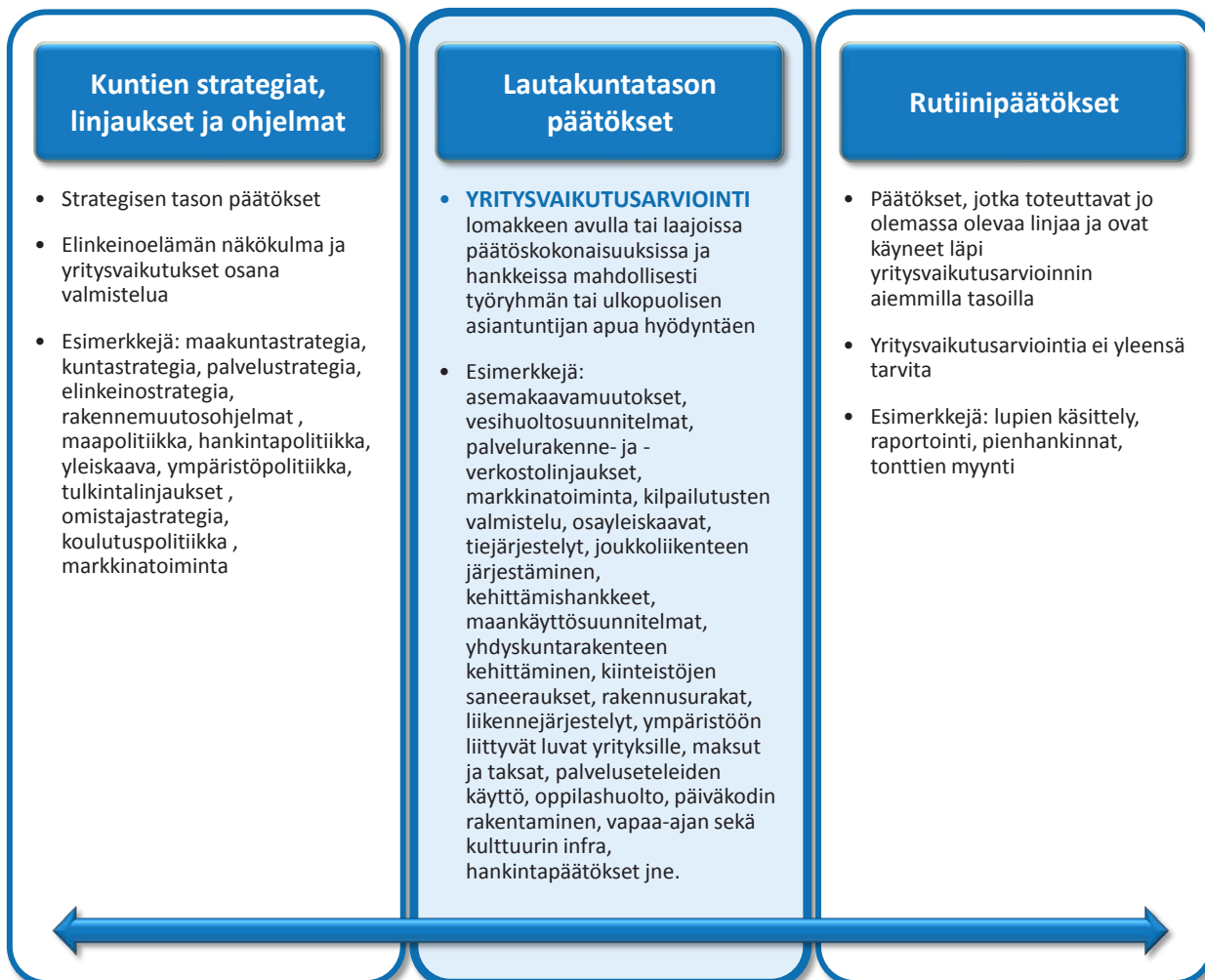
Toimijoita kuntien päätöksenteon yritysvaikutusten arvioinnissa ovat kuntien viranhaltijat, elinkeinotiimi, yrittäjähdistykset sekä Prizztech Oy. Edellä mainituista toimijoista keskeisin rooli on viranhaltijoilla, jotka ovat varsinaisen käytännön arviointityön suorittajia. Heidän on tunnistettava päätökset, joilla mahdollisesti on yritysvaikutuksia ja lisäksi heidän on laadittava arvio mainituista yritysvaikutuksista.

Toimijoiden roolit -kuvassa esitetään yritysvaikutusten arvioinnin kannalta keskeiset tahot, näiden keskinäiset suhteet sekä keskeisimmät tehtävät yritysvaikutusten arvioinnissa.

Päätösten jaottelu

Oheisessa kuvassa on päätösten jaottelua kolmeen tasoon havainnollistava kuva, jossa annetaan myös esimerkkejä kuhunkin tasoon kuuluvista päätöksistä. Annettu esimerkkiluettelo ei ole tyhjentävä.

Yritysvaikutusten arviointi strategioita, linjauksia ja ohjelmia laadittaessa

Kuntien strategioiden, linjauksien ja ohjelmien, eli valtuustotason päätösten, arviointi poikkeaa edellä esitetystä lautakuntatason päätöksistä ja hankkeita koskevasta arvioinnista. Tilanteet poikkeavat jo lähtökohtaisesti toisistaan esimerkiksi siten, että ensin mainitut asiat ulottavat tyypillisesti vaikutuksensa pitkälle ajalle sekä useamman kunnan alueelle. Lisäksi arviointiin on valmistelun yhteydessä usein mahdollista käyttää enemmän aikaa, jolloin tehtävien päätösten yritysvaikutukset voidaan kartoittaa laajemmin.

Strategioita, linjauksia ja ohjelmia laadittaessa yritysvaikutusten arviointi sisällytetään prosessiin automaattisesti, koska kyseessä olevilla päätöksillä on luonteensa takia lähes väistämättä vaikutuksia alueella tai kunnassa toimiviin yrityksiin. Vaikutukset voivat olla välittömiä tai ne voivat ilmetä alemman tasoisia päätöksiä ohjaavan vaikutuksen kautta.

Arvioinnin toteuttamisesta vastaa valmisteleva työryhmä ja se voidaan toteuttaa sisäisesti tai, asian luonteen niin vaatiessa, ulkopuolisen asiantuntijan avustuksella. Vaikka ulkopuolista asiantuntijaa ei otettaisikaan mukaan arviointiprosessiin, voivat arvioinnin tekijät tarpeen mukaan pyytää lausuntoja ulkopuolisilta tahoilta, kuten esimerkiksi elinkeinotiimiltä. Tärkeää on, että yritysvaikutusten arviointi huomioidaan kaikissa prosessin vaiheissa valmistelusta lähtien. Sekä tunnistamis- että arviointilomakkeiden käyttö on mahdollista myös strategisen tason asioita arvioitaessa ja ne voivat auttaa arvioinnin suorittamisessa ja arvioitavien asioiden tunnistamisessa.

Valmis arviointi sisällytetään laadittuun materiaaliin. Tehokasta on esittää arvioinnin loppupäätelmät materiaalissa keskitetysti yhdessä kohdassa. Esimerkiksi voidaan kirjoittaa yksi kappale tai luku, joka otsikoidaan ”vaikutukset yrityksiin”.

Lautakuntatason päätökset

Niistä lautakuntatason päätöksistä, joilla arvioidaan olevan yritysvaikutuksia, täytetään yritysvaikutusten tunnistamislomake ja arviointilomake. Lomakkeet ohjeineen ja esimerkkitaapauksineen löytyvät tämän käsikirjan sivuilta 8 - 14.

Rutiinipäätökset

Rutiinipäätöksiksi luetaan sellaiset päätökset, jotka toteuttavat kunnan aiempaa linjaa ja ovat käyneet yritysvaikutusten arvioinnin läpi jo aiemmin ylemmillä tasoilla. Tällaisia ovat niin sanotut virkamiespäätökset, jollaisia ovat esimerkiksi pienhankinnat tai lupien käsittely.

Yritysvaikutusten arviointia rutiinipäätöksistä ei tarvitse erikseen tehdä.

LAUTAKUNTATASON PÄÄTÖKSENTEKO JA ARVIOINNIN SUORITTAMINEN

Lomakkeet

Yritysvaikutusten tunnistamislomake

Seuraavassa kuvassa esitetään kuntien päätöksenteon yritysvaikutusten arviointimalli. Kuvan alla olevat kysymykset on tarkoitettu päätösten ja hankkeiden tunnistamisen tueksi. Ohjeet arvioinnin suorittamiseksi löytyvät käsikirjasta.

	Kuntien strategiat, linjaukset ja ohjelmat	Lautakuntatason päätökset	Rutiinipäätökset
Tunnistaminen	Yritysvaikutusten arviointi sisällytetään automaattisesti prosessiin	Valmistelija tekee yritysvaikutusten arvioinnin tunnistamislomaketta hyödyntäen	Tunnistetaan, että kyseessä on rutiinipäätös, josta ei suoriteta yritysvaikutusten arviointia
Arviointi	Arvioinnin toteuttamisesta vastaa valmisteleva työryhmä tai ulkopuolinen asiantuntija ja se huomioidaan prosessin kaikissa vaiheissa: 1. valmistelu 2. laadinta 3. hyväksyminen	Selvitetään vaikutukset tunnistamiskysymysten ”kyllä” - vastauksiin, jonka lisäksi 1. Kartoitetaan vaihtoehtoja negatiivisten vaikutusten pienentämiseksi 2. Arvioidaan vaikutusten kohdentuminen 3. Arvioidaan merkittävyyttä kokonaisuutena	Huolehditaan siitä, että päätös noudattaa yritysvaikutusten arvioinnin henkeä ja että päätöksen perusteet on arvioitu edellisissä vaiheissa
	Valmiin materiaalin yksi kappale/luku on: ”Vaikutukset yrityksiin”	Sanallinen arvio esittelytekstiin	
Seuranta	Elinkeinotiimi* huolehtii seurannasta		

* Kunnissa käytetään vaihtelevaa termistöä. Elinkeinotiimin sijasta voidaan käyttää esimerkiksi termejä kuntaklubi tai elinkeinotoimikunta

YRITYSVAIKUTUSTEN TUNNISTAMISTA HELPOTTAVAT KYSYMYKSET

Seudulliset vaikutukset:

Kyllä Ei EOS

Vaikuttaako päätös yritysten toimintaedellytyksiin seudulla?

Vaikuttaako päätös seudun työllisyyteen?

Vaikuttaako päätös seudun elinkeinorakenteeseen?

Muu vaikutus, mikä _____ ?

Kuntatason vaikutukset:

Poikkeaaako päätös kunnan aiemmasta linjasta?

Vaikuttaako päätös yritysten haluun sijoittautua kunnan alueelle?

Koskeeko päätös hankintalinjauksia tai palvelutuotannon ulkoistamisperusteita?

Muu vaikutus, mikä _____ ?

Yritystason vaikutukset:

Onko yritystoiminnan aloittaminen, laajentaminen tai jatkaminen riippuvainen päätöksestä?

Vaikuttaako päätös yritysten kustannuksiin tai investointeihin?

Vaikuttaako päätös yritysten työvoiman saantiin tai logistiikkaan?

Muu vaikutus, mikä _____ ?

Yritysvaikutusten arviointilomake

Arvioitava asia:

Toimielin: _____

Esityslistan asia: _____

Arvioinnin tekijä: _____

Arvioi päätöksen yritysvaikutuksia tunnistamislomakkeen ”kyllä” -vastausten pohjalta.

Lyhyt kuvaus päätöksen positiivisista vaikutuksista yritystoimintaan:

Lyhyt kuvaus päätöksen negatiivisista vaikutuksista yritystoimintaan:

Onko olemassa todellisia vaihtoehtoja, joilla negatiivisia vaikutuksia voidaan pienentää?

Ei

Kyllä, millaisia? _____

Ovatko päätöksen vaikutukset yrityksiin

Välittömästi ilmeneviä

Pidemmällä aikavälillä ilmeneviä. Millaisella aikavälillä vaikutukset ilmenevät? _____

Suoria

Epäsuoria

Arvioi yritysvaikutusten merkittävyyttä kokonaisuutena

	Erittäin vähäiset	Vähäiset	Merkittävät	Erittäin merkittävät
Positiiviset vaikutukset	☐	☐	☐	☐
Negatiiviset vaikutukset	☐	☐	☐	☐

Mahdolliset lisätiedot: _____

Loppuyhteenveto liitettäväksi esittelytekstiin: _____

Yritysvaikutusten tunnistaminen

Päätökset, joista suoritetaan yritysvaikutusten arviointi

Arvioinnin tarpeen määrittämisessä käytetään oheista tunnistamislomaketta. Jokainen kunta voi lisäksi itse tarkentaa tai muuttaa arvioinnin suorittamiseen vaikuttavia ja arviointiprosessin käynnistäviä tekijöitä esimerkiksi hallinnonalaan tai päätöksen kokoon liittyvillä ohjeilla. Kunta voi halutessaan asettaa selkeän rajan, jonka ylittyessä arviointi suoritetaan – esimerkiksi päätös vaikuttaa yli 10 työpaikkaan.

Arviointi strategissa asioissa

Kuntien strategiat, linjaukset ja ohjelmat eivät kuulu arviointilomakkeen avulla arvioitaviin asioihin. Niihin liittyvää arviointia käsitellään tämän käsikirjan osiossa ”Yritysvaikutusten arviointi strategioita, linjauksia ja ohjelmia laadittaessa”.

Päätökset, joista ei suoriteta yritysvaikutusten arviointia

Yritysvaikutusten arviointia ei suoriteta rutiinipäätöksistä, jotka toteuttavat olemassa olevaa linjaa ja ovat käyneet yritysvaikutusten arvioinnin läpi jo aiemmin. Tällaisia päätöksiä ovat esimerkiksi yksittäiset pienhankinnat tai lupa-asioiden käsittely.

Arvioinnin laajuus

Arvioinnin laajuus mitoitetaan päätösten koon mukaan, mutta arviointia tehtäessä on aina pyrittävä käsittelemään asiaa kokonaisvaltaisesti. Lähtökohtana on, että arvioinnin tekijä suorittaa arvioinnin oman kokemuksensa sekä asiantuntemuksensa pohjalta. Laajoissa ja vaikeaselkoisissa asioissa arvioija voi käyttää apunaan asiantuntemusta muualta kuntaorganisaatiosta tai erityistapauksessa myös ulkopuolista asiantuntijaa.

Mikäli johonkin tunnistamislomakkeen kysymyksistä vastataan ”kyllä”, tulee arvioinnissa ottaa kantaa vaikutuksen sisältöön. Arviointilomakkeen lopussa on paikka yhteenvedon laatimista varten, johon arvioinnin tekijä voi tiivistää arvioinnin lopputuloksen. Yhteenvedo liitetään esittelytekstiin sellaisenaan.

Arvioinnin toteuttaminen

Mikäli ”kyllä” -vastauksia ei tule yhtään, ei kirjallista arviointia tarvitse erikseen suorittaa. Tällöin osoituksena arvioinnin suorittamisesta todetaan, ettei päätöksellä ole merkittäviä yritysvaikutuksia.

Tunnistamislomakkeessa käytetyt termit

Lautakuntatason päätökset

Lautakuntatason päätöksiksi luetaan strategiaa, ohjelmia ja yleisiä linjauksia alemmantasoiset päätökset, jotka eivät kuitenkaan ole rutiininomaisia kuten lupien käsittely tai pienhankinnat. Lautakuntatason päätöksistä esimerkkejä ovat asemakaavamuutokset, kehittämishankkeet, tonttien hinnoittelu ja liikennejärjestelyt.

Yritysten toimintaedellytykset

Termillä tarkoitetaan olosuhteita uuden yritystoiminnan aloittamiseen, yritystoiminnan kannattavaan harjoittamiseen ja kannattavan yritystoiminnan kehittämiseen.

Alueen elinkeinorakenne

Termillä tarkoitetaan alueella harjoitettavan yritystoiminnan monipuolisuutta, jakautumista toimialoittain sekä sijoittautumista alueen sisällä.

Kunnan aiempi linja

Kunnan aiempaa linjaa määritettäessä tulee ottaa huomioon kunnan strategia, alueellisten ja muiden ohjelmien linjaukset sekä kunnassa aikaisemmin tehdyt päätökset.

Hankintalinjaukset

Arviointi tehdään ainoastaan linjauksia tehtäessä. Yksittäisiin hankintoihin arviointia ei sovelleta.

Palvelutuotannon ulkoistamisperusteet

Arviointi suoritetaan vain ulkoistamisperusteita määritettäessä tai ulkoistamiseen liittyvien tarjouspyyntöjen suunnittelussa. Esimerkiksi se, kilpailutetaanko kunnan viheralueiden hoito osissa vai yhtenä kokonaisuutena, on päätös, jolla mahdollisesti on merkittäviä yritysvaikutuksia.

Logistiikka

Logistiikka terminä tulee tässä yhteydessä ymmärtää siten, että siihen kuuluu yrityksen kannalta merkityksellisen tavara- ja henkilöliikenteen (fyysinen materiaalivirta) toimivuuden lisäksi tietotekniikkaan liittyvät kysymykset sekä tavaroiden varastointi.

ESIMERKIT

Arvioitavia tapauksia

Seuraavassa esitetään muutamia esimerkkitapauksia, joista on suoritettu yritysvaikutusten arviointi. Esimerkit sisältävät asian otsikon ja esimerkin yritysvaikutusten arvioinnin lopputuloksesta.

Asemakaavan muutos – ”Hanke tukee kaupunkikeskustan kehittämistä ja lisää palvelutarjontaa. Hankkeen yritysvaikutukset ovat toteutettavien tilojen ja synergisten vaikutusten osalta myönteisiä, mutta aiheuttavat luonnollisesti normaaliin liiketoimintaan liittyvää kilpailutilannetta muille vastaavien alojen yrittäjille.”

Keskustan ajantasainen pysäköinninopastusjärjestelmä – ”Ajantasainen pysäköinninopastus tukee keskustan elinvoimaisuutta ja saavutettavuutta.”

Paikallis- ja seutuliikenteen hintavelvoitekorvausten tarkistukset – ”Esitys on ilmasto- ja yritysvaikutuksiltaan osittain negatiivinen, koska esitetyt työmatkalippujen asiakashintojen korotukset todennäköisesti vähentävät paikallisliikenteen houkuttelevuutta ja käyttöä. Lisäksi esitys huonontaa kaupungin imagoa joukkoliikennekaupunkina, jonka perusominaisuuksiin tulisi kuulua joukkoliikenteen käytön edullisuus.”

Yhdistyksen perustaminen Yhtiö Oy:n alaisuuteen kuntouttavan työtoiminnan järjestämiseksi – ”Yhdistyksen perustaminen Yhtiö Oy:n rinnalle on perusteltua. Kuntouttavan työtoiminnan tavoitteena on kuntouttaa asiakkaita kohti ammatillista koulutusta ja/tai avoimia työmarkkinoita ja edistää näin työvoiman saatavuutta. Yhdistyksen perustamisen ja sen toiminnan vaikutukset alueen yritysten toimintaan ovat kokonaisuudessaan positiiviset, joskin vähäiset. Liiteaineistona jaetaan yhdistyksen säännöt.

Kunnan palvelukeskus ja hoiva-asumisyksikkö, rakentamisen aloittaminen – ”Palvelukeskuksen ja hoiva-asumisyksikön rakentamisvaiheella on merkittäviä myönteisiä yritysvaikutuksia sekä suoraan että välilliseen työllistämiseen. Hankkeen valmistuttua uudet katujärjestelyt parantavat liikekeskuksen vetovoimaisuutta. Palvelukeskus tuo nykyistä paremmat mahdollisuudet omatoimisten ikääntyvien asumiseen liikekeskuksen alueella ja lähistöllä ja voi täten lisätä paikallisten palvelujen kysyntää.”

Case-esimerkki yritysvaikutusten arvioinnin suorittamisesta

Taustaa: Alueen rakentaminen, rakentamata jättäminen tai laajentaminen on valtuustotason päätös. Tässä esimerkissä on kyseessä lautakuntatason asia (yksittäinen rakentamissopimus), josta suoritetaan yritysvaikutusten arviointi.

Esimerkitapaus: ”Yhteistyösopimuksen laatiminen Kultalan alueen kehittämiseksi”

Khall Valmistelija: kaupungingeodeetti Matti Meikäläinen

Kuuselan kaupunki on hankkinut omistukseensa Kultalan alueelta n. 20 ha maa-alueita kehittääkseen aluetta kaupungin strategian mukaisesti elinkeinoelämän tarpeisiin ja vahvistaakseen Kuuselan asemaa seudullisena kaupallisena keskuksena. Kaupungin tavoitteena on saada alueelle elinvoimaisia yrityksiä ja työpaikkoja sekä parantaa kuuselalaisten yritysten toimintaedellytyksiä.

Kaupunki ei ole toteuttanut näin laajaa kaupan ja liiketoiminnan asemakaavoitusta ja markkinointia aikaisemmin, jonka vuoksi on selvitetty mahdollisuuksia toimia yhteistyössä yksityisen toimijan kanssa, jolla on tarvittavaa kokemusta vastaavien hankkeiden toteuttamisesta ja markkinoimisesta.

Kaupunki on käynyt kolmen rakentamis- ja kiinteistökehittämistoimialan yrityksen (X Oy, Y Oy ja Z Oy) kanssa neuvottelut Kultalan alueen kehittämistä. Neuvotteluissa kaupunki on pyytänyt kirjallista yhteistyöehdotusta sekä esitystä alueen kehittämisen suuntaviivoista. Annettuun päivämäärään mennessä Y Oy ja Z Oy lähettivät ehdotuksensa yhteistyöstä. *Yhteistyösopimuksen käsittelyssä ei ole tarvetta noudattaa hankintalakia, sillä kyse ei ole palvelujen ostamisesta.*

Kaupunki on käynyt jatkoneuvottelut Z Oy:n kanssa yhteistyön käynnistämistä. Yhteistyöesityksen mukaan Kuuselan kaupunki kaavoittaa Kultalan alueen Z Oy:n tuodessa kaupallisten hankkeiden asiantuntemusta ja markkinoidessa aluetta käyttäjille.

Sopimuksen tavoitteena on alueen kehittäminen kilpailukykyiseksi kaupan alueeksi. Sopimuksella sovitaan kehittämistyön yhteisistä menettelytavoista ja osapuolten tehtävistä. Tavoitteena on, että sopimusalueen asemakaava vahvistuu vuoden 2011 loppuun mennessä ja, että alueen ensimmäisen vaiheen rakennustyöt voidaan käynnistää vuonna 2012.

Kaupungin tavoitteena on kehittää kilpailukykyään yritysten sijoittumispaikkana ja luoda alueelleen uusia työpaikkoja sekä myydä kaavoitettuja tontteja alueelle sijoittuville yrityksille tai kiinteistösijoittajille. Z Oy:n tavoitteena on kaupungin tavoitteita tukien kehittää yhteistyöalueelle toteuttamiskelpoinen konsepti, markkinoida, kehittää ja toteuttaa rakennus-hankkeita ja siten edistää kaupungin kehittymistä.

Esityslistan liitteenä ovat saapuneet yhteistyöehdotukset. Z Oy:n edustajat esittelivät yhteistyösopimusta kokouksessa.

Ehdotus: *Kaupunginjohtaja:* Kaupunginhallitus hyväksyy Z Oy:n ehdotuksen yhteistyösopimukseksi Kultalan alueen kehittämiseksi ja valtuuttaa kaupunginjohtajan tekemään teknisiä korjauksia sopimusluonnokseen.

Esimerkkiarviointi: Case ”Yhteistyösopimuksen laatiminen Kultalan alueen kehittämiseksi”

Yritysvaikutusten tunnistaminen

Seuraavassa kuvassa esitetään kuntien päätöksenteon yritysvaikutusten arviointimalli. Kuvan alla olevat kysymykset on tarkoitettu päätösten ja hankkeiden tunnistamisen tueksi. Ohjeet arvioinnin suorittamiseksi löytyvät käsikirjasta.

	Kuntien strategiat, linjaukset ja ohjelmat	Lautakuntatason päätökset	Rutiinipäätökset
Tunnistaminen	Yritysvaikutusten arviointi sisällytetään automaattisesti prosessiin	Valmistelija tekee yritysvaikutusten arvioinnin tunnistamislomaketta hyödyntäen	Tunnistetaan, että kyseessä on rutiinipäätös, josta ei suoriteta yritysvaikutusten arviointia
Arviointi	Arvioinnin toteuttamisesta vastaa valmisteleva työryhmä tai ulkopuolinen asiantuntija ja se huomioidaan prosessin kaikissa vaiheissa: 1. valmistelu 2. laadinta 3. hyväksyminen	Selvitetään vaikutukset tunnistamiskysymysten ”kyllä” - vastauksiin, jonka lisäksi 1. Kartoitetaan vaihtoehtoja negatiivisten vaikutusten pienentämiseksi 2. Arvioidaan vaikutusten kohdentuminen 3. Arvioidaan merkittävyyttä kokonaisuutena	Huolehditaan siitä, että päätös noudattaa yritysvaikutusten arvioinnin henkeä ja että päätöksen perusteet on arvioitu edellisissä vaiheissa
	Valmiin materiaalin yksi kappale/luku on: ”Vaikutukset yrityksiin”	Sanallinen arvio esittelytekstiin	
Seuranta	Elinkeinotiimi* huolehtii seurannasta		

* Kunnissa käytetään vaihtelevaa termistöä. Elinkeinotiimin sijasta voidaan käyttää esimerkiksi termejä kuntaklubi tai elinkeinotoimikunta

YRITYSVAIKUTUSTEN TUNNISTAMISTA HELPOTTAVAT KYSYMYKSET

Seudulliset vaikutukset:

	Kyllä	Ei	EOS
Vaikuttaako päätös yritysten toimintaedellytyksiin seudulla?	☒	☐	☐
Vaikuttaako päätös seudun työllisyyteen?	☒	☐	☐
Vaikuttaako päätös seudun elinkeinorakenteeseen?	☒	☐	☐
Muu vaikutus, mikä <u>Vetovoimaan, houluuttelevuuteen, asiakasvirtojen kehitykseen</u> ?	☒	☐	☐

Kuntatason vaikutukset:

Poikkeaaako päätös kunnan aiemmasta linjasta?	☐	☐	☒
Vaikuttaako päätös yritysten haluun sijoittautua kunnan alueelle?	☒	☐	☐
Koskeeko päätös hankintalinjauksia tai palvelutuotannon ulkoistamisperusteita?	☐	☒	☐
Muu vaikutus, mikä <u>Toisten alueiden heikkeneminen ja toisaalta asukkaiden palvelujen saanti</u> ?	☒	☐	☐

Yritystason vaikutukset:

Onko yritystoiminnan aloittaminen, laajentaminen tai jatkaminen riippuvainen päätöksestä?	☒	☐	☐
Vaikuttaako päätös yritysten kustannuksiin tai investointeihin?	☒	☐	☐
Vaikuttaako päätös yritysten työvoiman saantiin tai logistiikkaan?	☒	☐	☐
Muu vaikutus, mikä <u>Mahdollinen kilpailun lisääntyminen</u> ?	☒	☐	☐

Yritysvaikutusten arviointi

Arvioitava asia:

Toimielin: Kaupunginhallitus

Esityslistan asia: Yhteissopimuksen laatiminen Kultalan alueen kehittämiseksi

Arvioinnin tekijä: Matti Meikäläinen

Arvioi päätöksen yritysvaikutuksia tunnistamislomakkeen ”kyllä” -vastausten pohjalta.

Lyhyt kuvaus päätöksen positiivisista vaikutuksista yritystoimintaan:

Alueen vetovoiman ja houkuttelevuuden kasvu sekä asiakasvirtojen positiivinen kehittyminen, uudet työpaikat (myös rakennusaikaisesti), yritystoiminnan laajeneminen ja työvoiman saatavuus, uudet liiketoimintamahdollisuudet keskustan yrityksille

Lyhyt kuvaus päätöksen negatiivisista vaikutuksista yritystoimintaan:

uhkana keskustan alueen kaupallisten palveluiden vähentyminen

Onko olemassa todellisia vaihtoehtoja, joilla negatiivisia vaikutuksia voidaan pienentää?

Ei

Kyllä, millaisia? Yhteistyössä keskustan alueen kauppiaiden kanssa on huolehdittava myös kaupunkikeskustan vetovoimaisuudesta

Ovatko päätöksen vaikutukset yrityksiin

Välittömästi ilmeneviä

Pidemmällä aikavälillä ilmeneviä. Millaisella aikavälillä vaikutukset ilmenevät? 1-5 vuotta

Suoria

Epäsuoria

Arvioi yritysvaikutusten merkittävyyttä kokonaisuutena

	Erittäin vähäiset	Vähäiset	Merkittävät	Erittäin merkittävät
Positiiviset vaikutukset	☐	☐	☐	☒
Negatiiviset vaikutukset	☐	☒	☐	☐

Mahdolliset lisätiedot: Keskustan kauppiaille toteutetun kyselyn tuloksena saatiin selville, että vastaajat eivät suuressa määrin vastusta hanketta. Lisäksi asiaa on selvitetty elinkeinotilauksissa, jossa todetaan, että vaikutukset yrityksille ovat kokonaisuutena kannalta positiivisia, mutta keskusta-alueen yritysten toimintaedellytysten varmistamiseksi tarvitaan toimenpidesuunnitelma

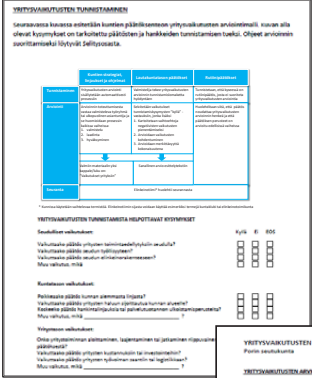
Loppuyhteenveto liitettäväksi esittelytekstiin: _____

Ratkaisu toteuttaa kunnan strategiaa ja yritysvaikutukset ovat kokonaisuutena positiivisia. Keskustan alueen yritysten toimintaedellytysten varmistamiseksi edellytetään toimenpidesuunnitelman laatimista.

Yritysvaikutusten arvioinnin eteneminen käytännössä

Yritysvaikutusten arviointi etenee vaiheittain alla esitetyn mukaisesti.

Esittelyteksti ilman yritysvaikutusten arviointia

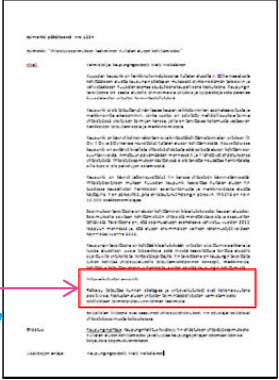

Tunnistamis- ja arviointilomakkeiden täyttö

YRITYSVAIKUTUSTEN ARVIOINTILOMAKE

Formin sisältö:

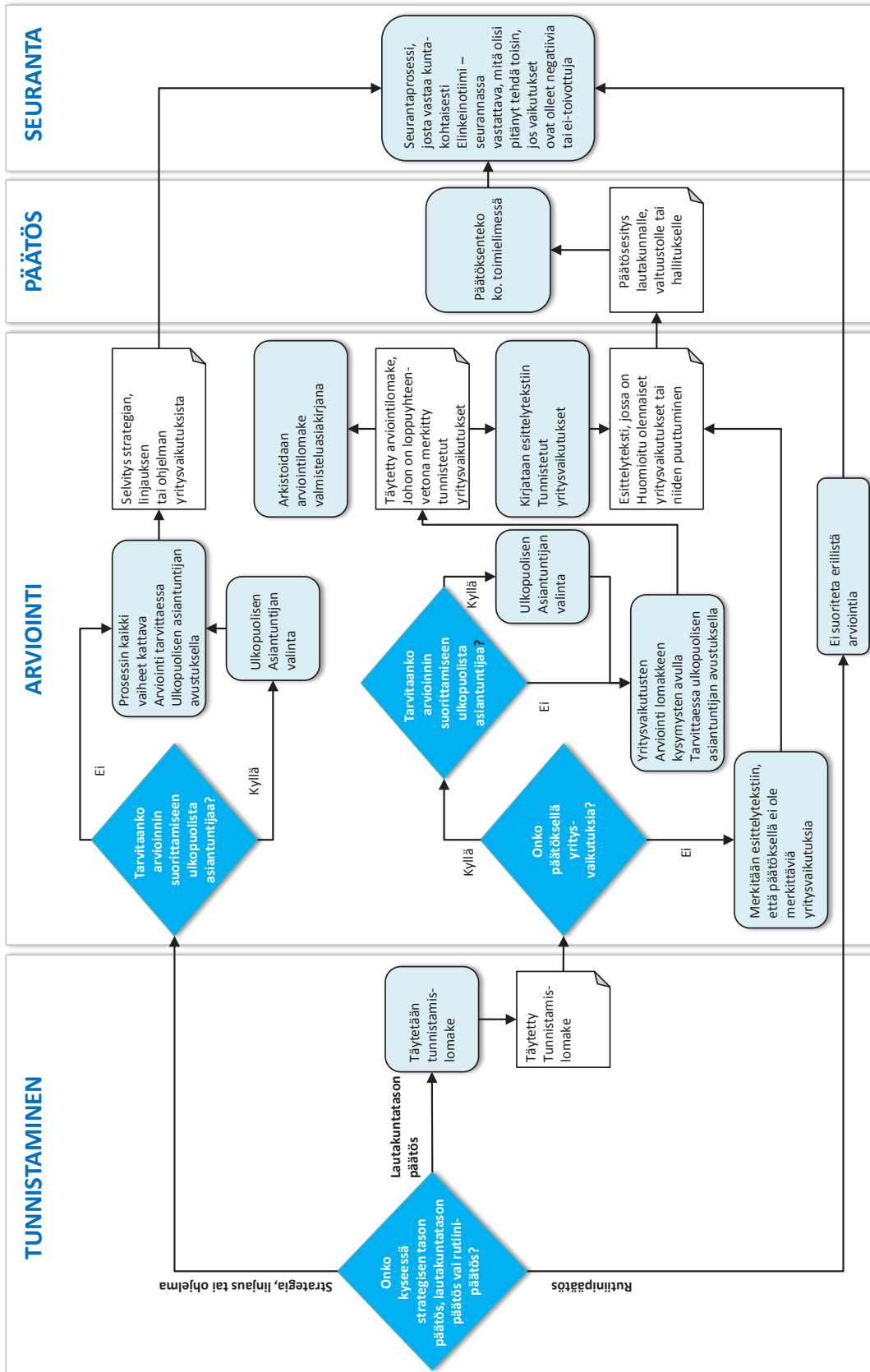
- Yritysvaikutusten arvioinnin**
 - Arvioinnin nimi: _____
 - Paikasto: _____
 - Esitelmän sisältö: _____
 - Arvioinnin tavoitteet: _____
 - Arvioinnin menetelmät: _____
 - Arvioinnin vaiheet: _____
- Arvioinnin toteutus**
 - Arvioinnin toteutus: _____
 - Arvioinnin tulokset: _____
- Arvioinnin tulokset**
 - Arvioinnin tulokset: _____
 - Arvioinnin tulokset: _____

Esittelyteksti lisättyä yritysvaikutusten arvioinnilla

Yritysvaikutusten arvioinnin prosessi

Oheisessa kuvassa esitetään yritysvaikutusten arvioinnin prosessi, joka pitää sisällään yritysvaikutusten tunnistamisen, mahdollisen arvioinnin, päätöksenteon sekä seurannan.

PRIZZTECH

